

**JOSEF
ŠKVORECKÝ**

SPISY JOSEFA ŠKVORECKÉHO

Tankový
prapor

IVO ŽELEZNÝ

SPISY JOSEFA ŠKVORECKÉHO - SVAZEK 10 - TANKOVÝ PRAPOR

Fragment z doby kultů

PODĚKOVÁNÍ

Poděkování Jaroslavě Blažkové, výborné spisovatelce a snad ještě lepší čtenářce, za odbornou revizi československého jazyka.

Jarmile a Vladimírovi Emmerovým a Nadě a Janu Michalovým -- a poddůstojníkům v záloze P. L. Dorůžkovi a Stanislavu Marešovi, kteří byli u toho.

Osoby a události líčené v této knize jsou naprosto smyšleny, a připomínají-li někomu osoby a události, které znal, jde o podobnost čistě náhodnou.

Obsah

- Rekomandace
- Sedmý tankový prapor v útoku na spěšně vybudovanou obranu nepřítele
- Provedení zkoušek FO u Sedmého tankového praporu
- Noc v posádkovém vězení
- Divizní kolo armádní soutěže tvořivosti
- Podzemní prověrka bojové a politické připravenosti
- Bakchanálie
- Kulturně masový večírek na rozloučenou
- Textologická poznámka
- Autorova poznámka
- Ediční poznámka

Rekomandace

Aby mi vyšlo, co bych rád řekl o této knize a jejím autorovi, budu muset chvíli mluvit o sobě. To je proti všem pravidlům slušnosti a civilizovaného slohu předmluv; ježto však po celou svou údajně literární kariéru jsem civilizovaná pravidla rušil, snad mi to bude i co kmetovi strpěno. Nadto slibuju, že po dvou následujících odstavcích se soustředím na dané téma.

Když jsem se roku 1946 vrátil z Ameriky do Prahy, ocitl jsem se v Nepochopitelně. Příbuzní, přátelé i obecnost mne vítali, slavili, obdivovali. Někteří mi děkovali za to, co jsem dělával. Mnozí věřili, že co jsem dělával budu teprve dělat daleko líp. A já mezitím nevěděl, kde jsem, ba mnohdy ani kdo jsem, natožpak co vůbec dělat mám, jak a pro koho. Werich, který se vrátil o rok dříve, měl pochyby spřízněné, ne-li totožné. Národ, k němuž jsme patřivali, byl právě přežil sedm let protektorátu a první rok „osvobození“, zatímco já souběžně prožil osm let milostného dobrodružství s dvěma neodolatelnými nymfami, slečnou Angličtinou a paní Svobodou. (Ta slečna se později dost spustila a té paní hodně zdužnatěla postava, ale to je tenhle zub času. Já už taky dávno nejsem, co jsem býval. To ale všechno přišlo až v další éře; když jsme se poznali, byly obě křepké, a jak jsem řekl, neodolatelné.) ----- * Tradiční název, užívaný evropskými komedianty a poutovými artisty, znamenající proslov, zaměřený k upoutání pozornosti obecnosti na určitou atrakci a posléze k zaplacení vstupného. S rostoucí účinností hromadných dorozumívacích prostředků, kde adjektivum si dnes vynutilo suverenitu nad substantivem, tomu dnes říkáme, „a commercial“. J. V. ----- Ta dvě přechodná prostředí, protektorát lidu českého a Amerika dvouhlavého humoristy V+W, se ukázala být neslučitelnými světy. Rozumově bylo možno protektorát pochopit právě tak jako americkou svobodu, ale cítit je navzájem přes oceán co zažité pevniny parných úterků

a vystydlých svačin, co kontinuitu zlých snů a malé násobilky hokynářských účtů, chřípek či arcinadějí -- k tomu nám scházel subjektivní společný jmenovatel. Sedm osm let, to je i ve Starém zákoně dlouhá doba a koneckonců ani Odysseus nebyl z domova o moc dýl než deset; a že měl po návratu nůši starostí, přestože ho jeho starej pes poznal! O tom všem jsem se přesvědčil, když po několik příšerných měsíců jsem se s Janem pokoušel napsat novou hru pro „nové poměry“ v „nové republice“. V divadle jsme měli na týdny, snad na měsíce předem vyprodáno. Nikdy jsme nebyli oblíbenější. Hráli jsme americkou komedii Přišel na večeri, a když už Werich nesnel trávit každý večer a v neděli odpoledne v kolečkové židli, nasadili jsme svoji předválečnou Pěst na oko, hru napsanou proti právě minulé diktatuře a pro svobodu, která najednou, celkem beze změny, se vztahovala na diktaturu nastávající -- a na svobodu samosebou dál, neb ta je neměnná v tom, že jí nikdy není dost. Každého večera lid jásal a burácel nad naším umem. A každého poledne jsme spolu usedli nad papírem, který navěky zůstal nepopsán, ať jsme seděli a mysleli jak mohli. Den za dnem, celou zimu a jaro 46-47. Nikdo z toho jášajícího publika netušil, že tleská zděšeným cizincům, kteří spolu už nikdy nic nového pro ně nenapiší a nezahrají. Až jsme posléze toho planého vysedávání museli nechat a vydat se každý svou vlastní osamělou cestou.

Než jsem tak učinili, podařilo se nám ještě uvést jakousi labutí píseň, zvanou Divotvorný hrnec; po stránce masového ohlasu svoji produkci nejúspěšnější. Nebyl to všem originál V+W, nýbrž adaptace z američtiny... a tu se konečně dostáváme do bezprostřední generační a skupinové blízkosti k Josefu Škvoreckému, či přesněji k jeho volně autobiografickému hrdinovi Danielu (Danny) Smiřickému. Divotvorný hrnec bychom nikdy nebyli mohli uskutečnit bez Vlachovců. Tj. bez Karla Vlacha a jeho kompaktní tlupy skladatelů-aranžérů a instrumentalistů. Je to kuriózní: se svými českými staršími, ba ani s vrstevníky jsme si tenkrát nerozuměli, ale s těmito mládenci jsme se uhádli naráz. Protože jsme slyšeli na tutéž muziku, nemuseli jsme si nic vysvětlovat ani překládat.

První válka přivála do Prahy prvotní ozvěny amerického rag-timu a prajazzu. Také první němé filmové komedie. Kulturu zvukovou i optickou. Snad že se oči a uši vzdělávaly se parátně, šlo jim to rychleji. Ze širého světa nás poznamenával a výchova slepá i oslnivá, němá i ohlušující. A v jazyce i barvách rodných jsme zároveň obdrželi darem Švejka. Z těchto tří vrstev živné půdy vyrostla Vest Pocket Revue. A druhá válka poslala po krátkých vlnách americký swing -- další to jazzovou mutaci -- a omámila svými trumpetami v Praze Vlachovce a v Náchodě Dannyho Smiřického a Benna, Harýka, Fondu a ostatní kumpány z toho „bobcrosbyovského dixielandu“. Fakt. Zbabělci se teprve rodili; Škvorecký je napsal až roku 48-49. Ty jazzové trumpety se mu však ozvaly přes oceán už za protektorátu a pro jeho generaci naštěply panděratou architekturu Hitlerova Jericha, ještě než ji rozvalily britské a americké bombardéry a ruská artilerie.

Neboť když slyšel hlas trub,
křičeli i oni křikem velikým,
i obořila se zeď na místě svém.

(Kniza Jozue, 6:20)

Dvě války --dvě generace, každá poznamenaná svým pokolením amerického jazzu. Když Werichovi a mně bylo dvaadvacet, uvedli jsme svou první a o dvacet let později svou poslední produkci. V tom okamžiku bylo dvaadvacet Škvoreckému a právě se chystal vpadnout do české literatury se Zbabělci. Tradice chodí po spletutých a tajemných stezkách.

To potvrzuje i Tankový prapor, kniha, od jejíž slasti vás zdržuju svým žvaněním. Ovšem rozumní čtenáři tradičně předmluvy ignorují, což ulevuje mému zlému svědomí. Přesto na to šlápnu a vydám se co nejkratší cestou k závěru. -- Tedy s paní Tradicí kráčí i v tomto novém díle náš Danny ze Zbabělců. To se ví, už v něm sotva poznáte toho studentíka, co byl „od kvarty zamilované do Judy Garlandové“. Snad v sobě dosud někde skrývá svou starou tajnou vášeň k romantickým fantaziím, ale navenek zmužněl a zpragmatictěl; najdete ho o chlup cyničtějšího a o hodně opatrnějšího. Vždyť je koneckonců o šest sedm let starší, ostřílenější. Nadto i věk okolní, ve kterém je mu žít, se zakabonil. Stín Josefa Vissarionoviče se prodloužil až do zemí koruny české. A pak, student Danny se stal rotným Smiřickým, a jako každý Čech v uniformě se v této situaci nevyhnutelně přiblížil ke kmotrovi všech vojnů světa, Josefu Švejkovi.* ----- *

Spěchám zdůraznit, že tu ze strany autorovy nejde ani o špetku epigonství ba ani o příslušnost k literárnímu žánru. Mluvím o tradici nikoli beletristické, nýbrž civilizační, historické, osudové.

Prominete-li mi sebecitát, napsal jsem před časem, že Švejk je „moderní svatý Jiří, hrdina ságy triumfu jedné hlavy nad hydrou Vrchnosti, Řežimu, Systému -- rozum přestrojený za slabomyslnost v boji proti Absurdnu, vydávajícímu se za Moudrost a Důstojnost -- smysl Nesmyslu proti nesmyslu Smyslu...”

Jedině v tom smyslu patří Tankový prapor do oblasti českého „švejkovství“ v nejširším mínění toho pojmu; český humor a česká akce v obraně proti suverénnímu Absurdnu je instinktivně a tradičně „švejkovská“. Volba tohoto typu obrany byla v zájmu národního přežití nevyhnutelná vzhledem k neúnosné geografické pozici na mapě Evropy i k neobvykle nuznému výskytu schopných státníků. Tato tradice se vyvinula dlouhá staletí před Haškem. Bez ní by ho národ nikdy nebyl dočkal. Že jí tento génus vytvořil v Dobrém vojákovi legendárního hrdinu, v mytické ztělesnění, se stalo až co aristotelovská imitace pravdy jako každý umělecký čin. -----

----- Kniha, kterou máte v ruce, není epopej vítězství sólového bohatýra randy

nad beztvárnou chobotnicí armádní mašiny. Je to sága daleko pikaresknější, složitější. A časovější pro celý svět. Není to vojenská kronika určité typické jednotky. Kdo by se odvážil označit co jednotku tuto sběr skvostných šizuňků, tento nezřízený kolektiv zarytých individualistů, houf bez kázně a morálky, cizineckou legii naverbovanou z rodných desperados, které nikdo nevede? A přece jim neomylně velí nějaké hluboké jungovské podvědomí. Tajemná solidarita obdařuje ten voj nepřemožitelností hodnou Anděla smrti.

Je to epos Draka pomsty o tisíci hlavách, z nichž každá je jednou ze všech masť mazaná, s jediným společným cílem: zahubit strašidlo armádního nesmyslu, zamotat mu hlavu do rubáše „politického školení“.

A tomu epickému utkání přihlíží náš Danny. Přihlíží i pomáhá. Kronikář i účastník, sranda i snílek. Tu bezpečně za větrem v něžných záclonkách milostné ložnice, tu v poli s duchapřítomností bývalého improvizujícího saxofonisty. Rotný Smiřický vystupuje vtolika prolínajících se náladách s příslušnými maskami, že až skoro ztrácí totožnost. Jako by byl v té velkolepé fresce nádherně vymalovaných maníků i temných pekelníků, obsluhujících erární mašinu, jen křídou nejšedivější sotva načrtnut. Právě proto smí být všudypřítomný a představovat kteréhokoli z nás. Je z rodu oněch hrdinů, kteří pro nás po všech literaturách zaznamenali naše nejintimnější tajemství; potomek Candida, Robinsona i Fabrice, spolužák Wertherův i kamarád Frantika Finna, bratr Pantagruela a zase Gleba Něržina.

A co vás nejvíc otřese: kavalce páchnou lidskými větry, sranda řetá jak pivovarští valaši, olej z motorů, pot a prach tankodromů se mísí s nekonečnou nudou a věčným buzerováním v hnědý mrak vojácké mizérie... a uprostřed toho všeho Danny, neuvěřitelný Puk v uniformě, nepravděpodobný skřítek poezie v říši Blbostině, vás zavede do poloh času, kde kapka okamžiku se rozplyne s takovou intenzitou a rychlostí, že ještě než se v ní naplníte, se vám už po ní smrtelně stýská.

„Člověk o ničem neví, až když to začne ztrácet. Až když je skoro po všem... a za okny vylétaly zlaté střely a zasahovaly hořící terče...“

Dost. Přečtěte si to bez uvozovek a v plném kontextu se vším ostatním. Je mi ctí, spanilé čtenářky a zteplí čtenáři, dátí teď slovo jedinému pravému existencialistovi moderní české prózy.

Take it away, Danny boy. Jiří Voskovec

Sedmý tankový prapor v útoku na spěšně vybudovanou obranu nepřítele

Ve 23.47, tedy přesně o 17 minut později, nežli stálo v plánskonspektu, vykonal kapitán tank. Václav Matka kontrolu rozmístění bojových vozidel ve východišti k útoku a postál asi pět minut u tanku, jemuž velel četař Krajsa, aby se podíval na zahájení okopových prací. Měsíc, napůl skrytý podzimními mráčky, zaléval přízračným světlem pětičlennou skupinu, bušící otupenými krumpáči do kamenité země, a tank, který se tyčil v pozadí a zdvihal ocelový nos k světélkujícímu nebi, vypadal, jako by zasněně hleděl někam naproti na stráž Okrouhlického vrchu, rozrytou stopami mnoha útoků.

Jakmile se kapitán obrátil a spolu se svým průvodem, upjatým do montgomeráků, zmizel v noční páře mezi roztroušenými stromy za tankem, pracovní úsilí skupinky se rychle zmírnilo. Kapitán sám, oděný neposkvvrněnou kombinézou, na níž byly ještě patrné vymačkané hrany (následek dlouhého skladování v intendačním skladu), kráčel magickým příšeřím zářijové půlnoci k svému štábnímu vozu. Necítil nic z poezie této podivné předpůlnocní chvíle a podivné situace; přemýšlel, jaký byl blbec, když se před dvěma lety, kdy mu trochu hořela koudel ve Státní pojišťovně, dal nachytat na armádní výzvu, zanechal pohodlného postavení kádrováka a odešel do zvláštního desetiměsíčního kursu pro rychlovýrobu tankových specialistů se zajištěným brzkým povýšením. Tehdy neměl tušení o nějakých nočních cvičeních, která se konají týden co týden a za každého počasí. Ani o jiných podobných nepříjemnostech.

Došel na cestu a posvítil si baterkou na plánskonspekt: „23.00-04.00 osádky provedou okopové práce a zamaskování bojových vozidel, 04.30-04.50 pohotovost k vyražení k útoku, 04.50 zahájení dělostřelecké přípravy, 05.00 vyražení k útoku.“ Může tedy do půl páté spát. Měl by ovšem chodit po osádkách a sledovat práci. Ale hovno. Zhasil lucerničku a odbočil z cesty ke křoví, kde stál zamaskovaný štábní vůz. Zastavil se u schůdků a obrátil se na svého průvodce.

„Hospodin,“ oslovil východného náčelníka praporu. „Mrkni se na to a trochu jim zvedni mandle. Já du chrápat. Eště sem tenhle tejden ani jednu noc pořádně nespál, chlapi. V pondělí ta kulturní konference, v úterý stranická schůze do tří do rána, pak služba, ve středu velitelskej den -- vzbud' mě ve čtyři, Hospodin.“

„Provedu, soudruhu kapitáne,“ pravil žertovně poručík Hospodin a cvakl podpatky. Sotva za kapitánem zapadly dveře štábního vozu, odešel poručík k řidičské kabině a otevřel dvířka. Za volantem pokojně chrápal řidič. Hospodin jím zacloumal a vzbudil ho.

„Co je?“ zabručel řidič ospale.

„Heleď,“ pravil poručík. „Běž pomoci rotnému Smiřickému, jsou tam jenom čtyři. A přijď mě ve tři čtvrti na čtyři vzbudit.“

„Do prdele," odpověděl nesrozumitelně řidič a vylezl ven. Byl to ještě lemoun, příslušník prvního ročníku, a na větší odpor se nezmohl. Venku ho roztrásla zima. Malý poručík Hospodin se zatím čile vyškrábal na jeho místo do kabiny a zavřel za sebou. Za oknem se mihl cíp deky, jak se do ní důstojník balil.

Vojín Holený, řidič, se otočil, strčil ruce do kapes, a drkotaje zuby, pustil se směrem neurčitě severním ke skupinkám keřů, které tam stály jako realistické kulisy na ochotnickém jevišti. Nočním tichem zvonily a skřípaly vzdálené nárazy lopat a krumpáčů. Holený spěchal vysokou trávou a cítil, jak mu rosa prosakuje plátěnými kalhotami letní uniformy. To ho ještě víc rozladilo. U jedné skupiny keřů kotvil štábní vůz politického oddělení, a právě když šel Holený kolem, rozsvítil někdo baterku a na pozadí osvětlených dveří vozu se začernaly dvě důstojnické čepice. Pak zavržaly schůdky, dveře se otevřely a světla i s čepicemi v nich zmizela.

Kurvy, pomyslel si Holený, člověka vyženou ven a sami jdou chrápat.

Když se však přiblížil k místům, kde podle rozmístění měla vyrábět okop pro střední tank osádka rotného Smiřického, zaznělo od nejasné skvrny v noční mlze, kterou Holený považoval za skupinu keřů, zahučení tankových motorů a skvrna se pohnula. Byl to tank. Holený rozeznal kanón ve vysoké elevaci, ale ten se najednou prudce nahnul dopředu a pohybující se skvrna zmizela v jednotvárné šedi travnaté pláně pod mlhou. Také motor umkl.

Holený rychle přiklusal k dějišti toho zázraku. Opravdu; železná bedna spočívala jakoby zapuštěna do krásně zhotoveného okopu. Po obou stranách se tyčily kopce vyházené hlíny a kanón přesně přesahoval vzornou předprseň. Holeného naplnila hluboká úcta k osádce, oslabené o jednoho muže (měl kapavku), která v čase kratším, než stanoví normy, vykopala tak obrovskou díru do země.

Přistoupil k veliteli, jenž právě slézal z věže, a oslovil ho napůl kamarádsky, napůl s povinnou úctou k poddůstojníkovi, jež však pramenila nikoli z povinnosti, ale z momentálního upřímného obdivu:

„Soudruhu rotný, mě sem poslal Hospodin, abych vám prej pomoh s vokopem. Ale --“

„Ta píča!" zaznělo z řidičského otvoru a na předprseň se z něho vyhrabal podsaditý voják v zamaštěné kombinéze s desátníckými prýmky na prsou. „Von si myslí, že se kvůli němu ztrháme. Ať si posere hlavu, kráva." Obrátil se k veliteli a řekl slušněji: „Tak co, Danny? Neříkal sem to! Ukázkovej vokop. Dyt' sem věděl, že tady je. Tady to znám jak své hovno. Vokrouhlickej vrch sem dobyl už aspoň pětsetkrát.“

Velitel tanku se rozhlédl.

„Je to fajn, Andělíne. Doufám, že na to nepřidou.“

„Čerta starýho, kamaráde," pravil řidič. „A dyby -- já se jim na to vyseru. Já už mám vodsloužíno svý. Ať se dřou lemouni, ale ne dubňáci. A du chrápat.“

„Počkej, eště to maskování, ať je to z krku!" zavolal za ním velitel.

„To ať udělá Juraj tady s Holenym, dyž ho Hospodskej poslal.“

„Hovno!" zaznělo z věže. „Na to se vyseru.“

„Neser, Juraji," pravil pedagogicky řidič. „Koukej maskovat!“

„Do prdele, nech mě bejt!“

„Kurva, Juraji, neser boha! Přece nenecháš starýho Střevlíčka, aby maskoval za tebe.“

„Vyserem se na to kolektývně," řekl nabíječ.

„Tak neblbni, Juraji," rozkázal velitel. „Něco na to nasrat musíme, ať nás zbytečně nebuzerujou.“

Ale nabíječův názor vyjádřilo jediné slovo:

„Hovno.“

Z nitra věže se ozval jiný, dutý hlas:

„Lepáku, vypal, moc se sereš. A makat!“

„Běž se vysrat!" pravil nabíječ. Hned na to ve věži něco slabě křáplo, jako když udeří do plechového hrnce. Juraj zařval:

„Au! Pust' mě! Neser!“

„Lemoun!" promluvil hlas z věže. „Pudeš maskovat?“

„Už du!“

„Chci to vidět!" řekl hlas a nabíječ kvapně seskočil. Dopadl vedle Holeného.

„Tak kluci, běžte natrhat trávu a nějaký větve. Stačí, dyž to naházíte na věž a trochu na předprseň vepředu," pravil velitel.

Holený se otočil a nabíječ ho s bručením následoval. Řidič Střevlíček vylezl na motor tanku, rozprostřel na něm kabát, lehl si a zabalil se do kabátu. Žaluziemi stoupalo z motoru příjemné teplo. Řidič se uprdl a v mžiku usnul. Rotný Danny Smiřický, velitel tanku, se dal pomalu do obhlídky. Byl to člověk bojácný, a proto svědomitý. Zodpovídal za tank i za osádku, jak to stálo v řádech, a kdyby sem teď přišel kapitán nebo politický, odnesl by to on. Řidič i střelec spí, zatímco by měli provádět technickou prohlídku vozidla, a tank není dosud vůbec zamaskován. A kdyby některý lampasák zjistil, že se vykašlali na kopání a zajeli do hotového starého okopu, skrytého křovím, byl by bengál a museli by kopat znova, pod kontrolou. Střevlíček sice s naprostou jistotou tvrdil, že všichni důstojníci dávno zalehli a chrápou, ale rotný byl z lidí, kteří se obávají výjimek potvrzujících pravidla.

Pooděšel, aby se podíval po větvích k maskování. V blízkém křoví ulomil dvě mohutné haluze a přivlekl je k tanku. Tam už stál na věži nabíječ Juraj Bamza a sypal kolem sebe hrstě trávy. Holený zastrkával filigránské větvičky za madla a do žaluzií. Rotný opřel obě haluze o přední pancíř věže. Bylo mu zima. Podíval se na hodinky. Tři čtvrtě na jednu. Když půjde teď spát, naspí asi tři hodiny. To je krásné. Ale měl by samozřejmě postavit hlídky. Všichni by se měli vystřídat. Asi po půlhodině. Věděl však dobře, že dubňáky Střevlíčka a Žloutka k takovému nesmyslu nedonutí. Rozhodl se proto, že dá rozkaz oběma nováčkům, a uvažoval: já, jako velitel, mám po skončení okopových prací právo na odpočinek. Oni jsou povinni uposlechnout rozkazu. Vydám jim rozkaz a půjdu spát. Jestli hlídat nebudou a půjdou chrápat, je to jejich věc. Když je při tom někdo chytí, mně nemůže nic říct. Jestli mám právo chrápat, nemůže přece po mně nikdo chtít, abych zároveň hlídal hlídače.

„Hele, Juraji,“ řekl. „Budete se střídat s Holeným.“

„Co střídat?“

„No stráž. Na každého přijde hodina a půl.“

„Na to se ti vyseru.“

„Nekecej a neblbni. Já to mám za pár a nechci přijít do průseru,“ řekl přísně rotný, vylezl na předprseň a protáhl se řidičským otvorem dovnitř. Dal jsem mu rozkaz, říkal si v duchu. Jestli ho nesplní, je to jeho věc. Vyřešil jsem situaci přesně podle řádů, vojenským způsobem. Podle vzoru soudruha velitele.

Provlekl se opatrně příkloupem a dosedl na řidičskou sedačku. Vzadu na jaščíkách chrápal četař Žloutek. Rotný nahmatl zajišťovací šroub příkloupu, odjistil ho a příkloup zavřel do bojové polohy. Otevřel však průzory, aby viděl, kdyby snad někomu napadlo přijít, sebral z vedlejší sedačky Střevlíčkovu kuklu, nasadil si ji na hlavu místo polštáře a opřel se pohodlně vlevo o držáky ručních granátů a výpustný kohout zavzdušňovacího potrubí.

Průzorem zářila dovnitř jasná hvězda a v tanku bylo cítit naftu a olej. Zvenčí slabě zaznívaly úder krumpáčů od vedlejších vozidel. Tam se ještě pracuje. Rotný si dal ruce do podpaží, aby si je zahřál, a zadíval se na hvězdu. Zasnil se. Ihned se ho zmocnila dřímota, a v příjemných mrákotách ho ještě napadlo, že by si měl honem dát udělat u fotografa v Okrouhlici snímek. Lizetce by se fotka s kuklou snad líbila. Měla by z ní asi legraci. Ale bude si muset pospíšet, protože --.

Z věže zazněl nabíječův hlas: „Už se na to vyser, vole!“ po železném stropě zaklapaly podkůvky, cinkly o pancíř a zapraskalo síťové žaluzií nad motorem. Jdou spát, pomyslel si rotný v polospánku. Ale já jsem jim dal rozkaz a já spím. Pocítil nepříjemný tlak v kříži, kam se mu svezla pistole. Přetáhl si ji na břicho. A kdyby byla válka, nemohli by teď asi vůbec spát, protože by měli v kalhotách. Dovedl si ten strach představit. Strach tankových osádek, kterým vojenští statistici vypočetli, že jejich životnost v boji jsou čtyři minuty. Ale snad válka nebude. možná že jo, možná že ne.

Ale asi bude, pomyslel si, ale jak usínal, myslil na to, že už brzy půjde do civilu. A co bude vlastně dělat, a na nedobytnou Lizetku, a jestli mu sestřenice Alena sežene to místo v Praze.

Usnul v jednu hodinu. Tou dobou už kapitán Matka, natažený na pohodlném kavalci svého štábního vozu, dávno spokojeně oddychoval (podle plánskonspektu cvičení prováděl kontrolu okopových prací); spal i výchovný náčelník Sedmého tankového praporu, poručík Hospodin, v řidičské kabině tatro (agitační práce v osádkách na téma „Dodržováním okopových norem bojujeme za mír“), po trochu těžké večeři se neklidně převaloval na kavalci svého štábního vozu zástupce velitele pro věci politické nadporučík Růžička, trápen těžkými sny (kontrola práce agitátorů čet a osádek), a nadporučík Pinkas, náčelník štábu, se pokoušel přimět nepoddajné nervy ke klidu dávkami somniferu a snažil se vypudit z hlavy představu své manželky Janinky, která spí sama v prázdném bytě, nebo možná nespí a není sama... (prověření obeznámení velitelů čet se situací, kontrola jejich palebných náčrtků čet). Pod nataženou plachtou jiné tatro, rovněž poklidně, spali i tři velitelé rot (kontrola činnosti osádek); jenom čtvrtý, snaživý poručík Hezký, na něhož si pro jeho příčinnost kapitán Matka zasedl, vykonával poctivě plánskosppektem mu předepsané činnosti, a navíc -- k malé radosti podřízených vojinů -- pomáhal kopat žalostnou napodobeninu tankového okopu osádce četaře Vytáhlého, skládající se toho času jen ze dvou mužů (ostatní byli v base). Leč tuto jeho snahu viděl z nadřazených pouze Pánbůh, a jeho existenci armádní velení neuznávalo.

Ke druhé hodině ranní umlkly poslední úder lopat a krumpáčů. Únava přemohla i snaživost poručíka Hezkého. Jeden po druhém zahučely na krátký okamžik motory. Tanky zajížděly do mělkých děr, naznačujících okopy, a usazovaly se v nich jako kvočny.

Veliké a údajně spravedlivé ticho se rozhostilo kolem úpatí Okrouhlického vrchu. Do toho ticha svítil měsíc, filtrovaný noční mlhou, a shlížel na kovové hlavy tanků. V nich spali vojáci přehlídkové jednotky a snili o široké a slunné oblasti života, nazývající se „zapár“.

* * *

A tak se stalo, že když se z ranní mlhy vynořil džíp s číslem štábu divize, naskytl se očím majora Borovičky, zvaného „Malinkatej d'ábel“, poklidný a realistický obraz krajiny s tanky. Ležely jako přežraní kanci v mělkých jámách a ranní větřík si laškovně pohrával s chomáči trávy a sporými větvičkami, nastrkanými tu a tam za madly a kolem příkloupů. Srdce nepatrného majora se zatetelilo radostí, neboť se mu zde naskýtal možnost dokonale se

uplatnit. Vydal svému řidiči ostrý rozkaz, aby zastavil. Potom křepce vyskočil z džípu, a sekaje vojensky nožkami v naleštěných holínkách, spěchal k dobře viditelnému štábnímu vozu.

Všude po úpatí Okrouhlického vrchu rozlévalo se příjemné ticho; nepřerušoval je ani zpěv ptáků, neboť ti většinou nevyčkali konce prezenční služby příslušníků Sedmého tankového praporu a neukázněně odletěli na jih. Major Borovička dorazil orosenou trávou k štábnímu vozu a s jistou námahou se vyšplhal na schůdky řidičské kabiny. Nahlédl dovnitř a tvář mu ozdobil radostný úsměv. Na sedadle spatřil poručíka Hospodina, zabaleného v erární dece, z níž mu vykukovaly jen nos a brada, obrostlá rašícími vousy. Maličký major chvíli balancoval na stupačce, potom spokojeně frkla ohlédl se. Původně chtěl seskočit, ale když spatřil téměř metrovou propast pod sebou, rozhodl se pro mírnější postup. Ručkou se pevně přidržel držadla na dveřích a na pravé noze udělal dřep, až švy těsných kalhotek nebezpečně zapraskaly. Marň však šmátral levou nohou po jistotě matičky Země. Navíc mu pravá noha uklouzla, takže důstojník proti své vůli bolestně dosedl rozkrokem na stupačku a slabě zakvikl. Nějakou chvíli zůstal zamračen v této pozici, potom se s velikou námahou opět vytáhl na stupačku a počal se opatrně otáčet, až stál zády k dvířkům. Pohybem, svědčícím o krajní promyšlenosti, svezl se zvolna do hloubky pod sebou a konečně zaťal zuby a seskočil. Dopadl na všechny čtyři a čepice se mu svezla do čela. Ihned však vstal, upravil si vojenský vzhled a s vítězně krvelačným úsměvem zamířil k schůdkům štábního vozu. Vystoupil po nich, otevřel dveře a vlezl dovnitř.

Ve voze bylo zadýchané teplo, naplněné pachem ovčích kožichů, potu, cigaretového kouře a láhвовého piva. V tom ozónu na kavalci mohutně oddychoval kapitán Matka. V noci si zřejmě udělal pohodlí. Na jednom konci lehátka trčely zpod kožichu zašpiněné ponožky, na druhém svítil kapitánův do brunátna opružený obličej. Jedna holinka stála na zemi, druhá se válela po mapě na stolku pod zatemněným oknem.

Majorek se chvíli kochal rajsou scénou. Poté zaujal vzpřímený postoj, prsíčka vypnul vpřed, až se mu prdelka v našponovaných rajtkách ostře zarýsovala, a otevřel ústa. Usměvavý generál, který se právě chystal odměnit plukovníka Matku řádem Kutuzova, otevřel rovněž ústa, ale místo pochvaly zaječel neuvěřitelně protivným hláskem: „Vztyk!“ Kapitán matka, nedbaje kouře z hořících amerických tanků, se vztyčil, jak nejrychleji to stihl, a vytřeštil na generála oči. Generálova tvář se proměnila v dobře známý obličej Malinkatého d'ábla.

„Soudruhu kapitáne," pronesl drobný major pekelným tónem. „Čas je nula čtyři čtyřicet pět. Vaše činnost?“

Kapitán polkl. Cáry snu se mu v hlavě pomíchaly se syrovou skutečností. Nej dřív měl tendenci podat hlášení o vítězném střetnutí s americkými pancéřovými čely, ale pak se upamatoval na plánskonspekt. Sálh mechanicky do kapsy na stehně, jenže hned si uvědomil, že podle řádu musí vědět všechno z paměti, a najednou mu v mozku svítilo. Nula čtyři čtyřicet pět. To je přece ve všech plánskonspektech, kterému kdy přišly do ruky, stejné -- to jest stejně opsané z jakéhosi prapůvodního plánskonspektu na téma „Tankový prapor v útoku na spěšně vybudovanou obranu nepřítel s materiálem". Odvětil řízně:

„Pohotovost k vyrazení k útoku. Přesvědčuji se, zda --" zarazil se, protože mu došlo, že se o ničem nepřesvědčuje. Ostatně major ho sám přerušil:

„Kdy říkáme, že je tankový prapor v úplné bojové pohotovosti?“

Kapitán zalapal po vzduchu. Zbytky heroického snu odlétly a opojná vůně bitvy se vypařila. Uvědomil si naplno dosah faktu, že je tři čtvrtě na pět a že tu stojí ve svém štábním voze před lidožroutem Borovičkou, jenž ho dopadl při provádění zaspání. Připadal si jako králíček v tlamě hyeny. Mechanicky se dal do odříkávání řádového otčenáše:

„Takový prapor je v úplné bojové pohotovosti, jestliže všechna vozidla i jejich osádky jsou v úplné bojové pohotovosti, to znamená, jestliže všechny osádky jsou úplné a zdravé, jestliže v každém tanku je předepsaná zásoba střeliva, pohonných látek, mazadel a proviantu, jestliže zbraně jsou řádně zreifikovány a oše --“

„A co boty?" zaječel majorek.

„Boty?“

„Boty," opakoval svéhlavě trpaslík.

„Jak to, soudruhu majore --“

„Boty. Obyčejné vojenské boty," pravil d'ábel ironicky.

Matka sklonil zrak směrem dolů, spatřil své nohy v ponožkách a polilo ho horko.

„Soudruhu majore," začal, ale drobný důstojník ho přerušil, a metaje z očí škodolibé blesky, s gustem si ho podával:

„Jak si to představujete?" mečel jako kleštětec. „Co to má znamenat? Takhle provádíte výcvik? Víte, že výcvik je váš bojový úkol v míru na obranu vlasti? Podle plánskonspektu se máte přesvědčovat, jestli jsou správně vykopané okopy a jestli osádky jsou v úplné bojové pohotovosti -- a vy si tady chrápete! Budete se hlásit u velitele divize, rozumíte?“

„Soudruhu majore --" odvážil se Matka.

„Mlčte! Víte, co je rozkaz? Na nic jsem se vás neptal! Vy máte být příkladem svým vojákům v jejich plnění povinností, Pak se divíte, že vojáci jejich povinnosti neplní! Styďte se!“

Kapitán Matka stál v přísném pozorování a v duchu zuřil.

Major energickým trhem pozdvihl levou ruku a stáhl koženou rukavici ze zápěstí, až se objevily velké švýcarské hodinky.

„Je nula čtyři čtyřicet osm. Přesunuji hodinu há o deset minut. Přesně v nula pět deset vyrazí váš prapor k útoku. Odchod!“

„Provedu!“ Matka se pokusil udělat čelem vzad, ale to mu připomnělo neúplnost jeho výstroje. Ohlédl se, provinile sebral jednu botu z mapy a druhou ze země a nervózně se do nich začal cpát. Malinkatý ďábel ho potměšile pozoroval. Neodpustil si ještě jednu poznámku:

„Stát se to v boji, soudruhu kapitáne, měl byste z toho plní soud!“

Matka souhlasil. „Ano, soudruhu majore,“ pravil pevně a vydusal z vozu.

Venku ihned zařval:

„Vojín Holený! Ke mně!!!!“ Býčí hlas se však bezmocně rozplynul v idylickém tichu jitra na sklonku babího léta. Ve dveřích štábního vozu se objevil major Borovička a ledově pravil:

„Váš řidič tu není, soudruhu kapitáne.“ Zasmál se, jako když škrábe nožem o plechový hrnec, a udělal vtip:

„Patrně dezertoval k nepříteli.“

Matka zrudl a pustil se těžkým klusem ke štábnímu vozu, který stál asi padesát metrů opodál. Cestou rychle rozvíjel praktické úvahy, do nichž se mísily návaly vzteku a bezmocné zuřivosti, namířené jednak proti Malinkatému ďáblu, jednak proti příslušníkům jeho vlastního důstojnického sboru, a jednak, jako vždy, proti němu samému -- že mohl být takový vůl a nezůstal v teplé kanceláři kádrového oddělení Státní pojišťovny.

Doběhl k štábnímu vozu a naboural se dovnitř jako dělová koule. Samozřejmě, nadporučík Pinkas a nadporučík Růžička tam leželi pod kožichem jako dva buzeranti.

„Vztyk!“ zavelel, a sotva se vztyčili, počal plnit rozkaz majora Borovičky:

„Jak si to představujete? Tohle je u vás pohotovost k vyrazení do útoku? Kde máte velitele rot? Kde je dělostřelecká příprava? Je nula čtyři padesát! Má začít!“

Oba hodnostáři naň zoufale mžourali.

„Za tohle si poneseš následky. Budete se u mě hlásit po cvičení. Překládám hodinu há a nula pět deset. V nula pět deset chci vidět vyrazení k útoku. Soudruhu nadporučíku, sežeňte ihned velitele rot! A vy mi sežeňte vojína Holeného! Odchod!“

Nadporučíci vyskákali z vozu. Kapitán vyšel kolébavým krokem za nimi, a jak letmo pohlédl k svému autu, spatřil tam svého výchovného náčelníka v lati před prskajícím majorkem. Ale pocit slabého zadostiučnění neměl kdy náležitě se rozvinout. Kapitán spěšně otevřel dveře řidičské budky, zacloumal právě se probouzejícím řidičem, a ten už v následujícím zlomku vteřiny pádlil k nejbližšímu okopu s tajným rozkazem vzbudit osádky tanků, připravených do zteče. Svoje poslání, kapitána a všechno ostatní přitom v duchu komentoval výrazy nenacházejícími se v běžných slovnících.

* * *

Osádka rotného Smiřického přijala kurýrovu zvěst s nedůvěrou.

„A co žrádlo?“ přivítal jitra útoku četař Žloudek, podíval se na hodinky a dodal: „Kurva, už je pět. To sme už měli bejt v prdeli.“

Z řidičské sedačky se kolem něho vzhůru drápal rotný Smiřický. Posadil se k radiostanici a nervózně si natahoval kuklu. Žloudek ho sledoval s lehkým opovržením dubňáka.

„Doprdele, já to nevladím,“ vzdychl rotný a zmateně zakroutil knoflíky aparátu.

„Vyser se na to,“ řekl Žloudek, „stejně bude zas hovno spojení.“

Rotný však kroutil knoflíky dál. Že jsme chrápali, to nám prošlo, myslel si. Juraj měl rozkaz mě vzbudit, a nevzbudil. Ale teď musím dostat spojení, nebo se řítím do průšvihů já.

„Dyť sem to říkal, kamarádi,“ ozval se od motoru Andělín Střevlíček. Vztyčil se do stoje a pátravě hleděl ve směru štábních vozů. „Starej Macecha zachrápal a starej Růžička taky.“

Rotný se vzdal úsilí o spojení a vytáhl se do velitelské věžičky. Vzadu u štábních vozů se hemžila skupinka důstojníků a zmateně pobíhaly spojky. K tomu chumlu se právě blížil maličký důstojník.

„Páni, je tu Borovička!“

„Malinkatej ďábel?“ zeptal se Střevlíček s gustem. „Kurva, to maj teda lampasáci prdel v loji.“

„Andělíne, vlez dovnitř,“ ozval se rotný. „Ať nějakej vůl neřekne, že to.“

„Neboj, Danny!“ pravil Andělín. „Starýmu Střevlíčkovi můžou všichni políbit řiť!“

Střevlíček pomalu obešel tank a rozšafně vlezl do řidičského otvoru. Rotný si všiml, že na vychladlém motoru dosud spí nabíječ Jiří Bamza.

„Juraji! Hergot vstaň a vlez dovnitř!“

„Vyser se na mě!“

„Neser, Juraji!“

„Vyser se na mě, povídám!“

„Tak hergot neblbni! Je tu Borovička!“

„Ať si trhne nohou!" řekl Bamza, ale vstal a se zívnutím se protáhl. Pod sebou v tanku měl rotný četaře Žloutka, který se mezitím zase pohodlně uložil na jaščíky. Rotný se rozhlédl. Z velitelské věžičky sousedního tanku, který stál asi patnáct metrů vlevo, se do půl pasu vynořila postava rotného Soudka.

„Josef," zavolal rotný. „Máš spojení?"

„Co be," pravil vzdorně rotný Soudek. „Já to mám celé pokorvené. Já se na to vesero."

Vtom doběhla k tanku spojka. „Dyž vám nepude spojení, máte dávat pozor na velitele praporu a dělat co von. Hlavně prej maj střelci pracovat s kanónama, na to je Dábel vysazenej. Vyrazení je na červenou, útok nepřátelskejch tanků na žlutou a konec cvičení na zelenou. A teď máte eště vopravit maskování, pač Dábel se na to pude podívat!"

„My ho máte dobrý," řekl Bamza a sedl si do nabíječského otvoru. Musel však ihned uhnout, protože pod ním se vysunula hlava četaře Žloutka.

„Co dělaj?"

„Raděj se," řekl rotný.

„Hovno raděj. To je Malinkatej d'ábel sprdává," řekl četeř.

* * *

A měl pravdu. Malinkatý d'ábel právě důstojníkům praporu systematicky vypočítával chyby a nedostatky, jichž se dopustili během dosavadního průběhu cvičení na závěr výcvikového roku. Těchto nedostatků bylo mnoho. Jak jim je tak zvolna přednášel, podívoval se Malinkatý d'áblík v duchu vlastní systematickosti a znalostem, které si osvojil o tankovém boji. Připadal si před nimi jako starý frontový bojovník. Naplnila jej nesmírná rozkoš. Viděl, jak ho všichni nenávidí, ale jak jsou proti němu nepatrní. Byl bezpečný v krunýři, který mu poskytovala vojenská kázeň a subordinace. Oni musí stát, a on je může sprdávát. Oni si mohou myslet, co chtějí, a on jim může říkat, co chce. Nikdy nebylo na světě nic dokonalejšího.

Rozkoš, jež ho takto naplňovala, když stál a prcal kapitány a nadporučíky, byla rozkoš kvalitativně vyšší, než bývala kdysi dávno, před válkou, rozkoš délesloužícího četaře Borovičky, sprdávajícího líná ucha v intendantním skladu. Dávno prošla hodina há, dávno se do věžiček tanků vyškrábali nejpevnější spáči a se zájmem pohlíželi ke skupince v lati, uprostřed níž si vykračoval prskající kohoutek. Vzbudili se dokonce i značkaři, rozmístění na vrcholku Okrouhlického kopce, a představitelé nepřátelských tanků, zalezlí dále v terénu směrem ke Kostelci, a podívovali se, proč útok ještě nezačal, anebo zda jej nezaspali.

A major Borovička prcal a prcal. Zdálo se, že se uprcá. Jeden po druhém dostávali poručíci, nadporučíci, podporučíci a aspiráni svoje. Snaživý poručík Hezký měl pocit, že se hroutí svět. (Co všechno zanedbal, co všechno opominul!) Bojácný rotný aspirant Dvořák měl co dělat, aby se nerozchechtal. Lhostejný poručík Grünlich s nelibostí uvažoval o neuspokojivém stavu svého kručícího žaludku a nenápadný poručík Šlajs starostlivě přemítal o neuspokojivém stavu okopů své roty. Technický poručík Kámen, jenž byl hulvát, si myslel: Polib už nám prdel, blboune!, zatímco proviantní poručík Tylš se v duchu modlil, aby si majorek nevzpomněl, že v půl páté měli přivést snídani, a aby se nezeptal, kde s tou snídaní jsou, protože on to neví.

Konečně major Borovička doprcal a vyzval shromážděné, aby ho následovali. Hodina há, přesunutá na neurčito, slibovala pro nadcházející útok plné denní světlo a dobrou viditelnost na všechny chyby a omyly, jichž se vojáci Sedmého tankového praporu při té příležitosti ještě dopustí. Skupinka důstojníků vytvořila za majorkem ocas a dala se do pohybu. Ranním šerem třeskla salva kovových úderů, jak se zaklapovaly příklopy, jimiž se osádky tanků nedobytně izolovaly od světa, ve kterém momentálně zuřil Malinkatý d'ábel.

* * *

Suita došla k prvnímu tanku. Stál v mělkém dolíku, kolem hliněná zahrádečka, jako když děti stavějí hráze po dešti, a sem tam chomáček trávy na pancíři.

„Čí je to vozidlo?" zamečel majorek.

Jeden z velitelů rot, nenápadný poručík Šlajs, srazil paty, vypjal prsa a zazpíval:

„Mé roty. První roty Sedmého tankového praporu. Velitel roty, poručík Šlajs!"

Major ho propíchl pohledem.

„Kontroloval jste stav okopových prací?"

„Ano, soudruhu majore."

V Dáblově tváři se nehnul ani sval.

„Ověřil jste si dokonalost zamaskování?"

„Ano, soudruhu majore." Do poručíkových slov se vkradl smutek.

Major přešel očima výsledky obou zmíněných prací. Celá skupinka následovala jeho příkladu. Bylo zřejmé, že poručík Šlajs má velmi mírná měřítka.

Kapitán Matka se pokusil uplatnit svoji autoritu.

„Soudruhu poručíku," rozzuřil se, „tomuhle říkáte --"

Ale Ďábel ho přerušil:

„Mlčte, soudruhu kapitáne! Nedal jsem vám rozkaz, abyste mluvil." Pak se obrátil na nešťastníka Šlajse.

„A prověřil jste u osádek své roty jejich znalost situace, rozkazu a palebného úkolu?“

Poručík Šlajs učinil pokus vyvlíknout se z odpovědnosti:

„Namátkově, soudruhu majore.“

„Prověřil jste ji u osádky tohoto tanku?“

„Ne, soudruhu majore," pravil Šlajs, stále ještě doufaje, že tímto trikem bude z oblga.

„Ale vydal jste příslušné rozkazy velitelům čet?“

„Ano, soudruhu majore.“

„A přesvědčil jste se, že je velitelé čet předali velitelům tanků?“

Ze železné dedukce vojenského uvažování nebylo úniku. Šlajs pravil rezignovaně:

„Ano, soudruhu majore.“

„Přezkoušejte tedy velitele tohoto tanku!“

Ďábel vyhodil poslední trumf a strčil ruce do kapes. On mohl. Ostatní nesměli.

„Provedu," pravil poručík Šlajs velice smutně, a jako by chtěl získat čas, a přistoupil k tanku. Všechny příklopy byly bojově uzavřeny. To jediné bylo v naprostém pořádku. V tanku panovalo ticho, jako by tam nikdo nebyl.

„Rotný Soudek," zavolal poručík Šlajs.

Z nitra železného vozidla zaznělo dutě:

„Zde!“

„Ke mně!“

„Provedo!" Příklop velitelské věžičky se nadzdvihla veliká zámečnická ruka ho mohutným rozmachem zaklapla do zajištěné polohy. Za rukou se vynořila ochranná kukla, rámuující brunátný obličej vesnického křupana. Rotný Soudek se pomalu vysoukal z věžičky, sedl si na její okraj a zkušeně sklouzl dolů. Zaujal nonšalantní, dubňácký postoj před poručíkem.

Majorek zavřeštěl:

„Zpět! Soudruhu rotný! Takhle se vysedá z tanku? Zpět a znova!“

Hanácký tankista vrhl na majora opovržlivý pohled, ale neřekl nic. Otočil se a vyšplhal se do věžičky.

„Lezete tam jak zpomalenej film!" kvičel majorek. „Mně se zdá, že budete v neděli cvičit nasedání a vysedání. Nemyslete si, že když to máte za pár, že se vám nemůže nic stát!“

Rotný Soudek usedl na věžičku a zahleděl se bezvýrazně na majora.

„Dovnitř! A zavřít příklop! A na rozkaz Vysednout! otevřete příklop a z věže seskočíte! Seskočíte, rozuměl jste? Neslezete!“

„Sou tady kameny," zahučel Soudek. „Já bych si nerad na poslední chvíli zlomil hnátu.“

Major zrudl.

„Mlčte! Víte, co je rozkaz! O rozkazu se nediskutuje! Když si zlomíte hná-nohu, tak si ji zlomíte! Proved'te!“

Soudek se obrátil a zasunul se do příklopu. Chvilí ho nemohl zaklapnout, a to Ďáblíka podráždilo.

„Slyšel jste, že sebou máte hodit!“

„Když tady je to jaksi zkorvené.“

„Jak to se mnou mluvíte!" zapištěl major, ale vtom už příklop s bouchnutím zapadl. Major se obrátil na Šlajse, který se mezitím stáhl do pozadí a mlčel jako ryba.

„Kázeň, soudruhu poručíku, kázeň," pravil, potřásaje pedagogicky hlavou. „Dejte mu -- ne, dejte celé osádce rozkaz k vysednutí.“

„Provedu!" řekl pevně poručík Šlajs a zachmuřil se. Přistoupil k tanku a zavelel: „Osádko -- vysednout!“

Chvilíčku s nedělo nic, pak se najednou všechny příklopy otevřely, ve velitelském zasvítla Soudkova tvář, úsilím brunátnější než obvykle. Hned nato se jeho gorilí tělo sneslo opičím skokem jako stín anděla pomsty přímo na majorka. Majorek jen taktak stačil uskočit, škobrtl přitom o vykopanou hlínu, avšak kapitán Matka byl ve střehu a galantně ho zachytil.

„Kam to skáчете? Ste slepej?" kvíkl Ďábel. Pomalu se vzpamatovával z leknutí, a tak si nevšiml velmi pohodlného a předpisům odporujícího způsobu, jímž z tanku vylézal řidič Desider Kobliha.

Celkem v pořádku nastoupila pak osádka před tank v náležitém pořadí velitel, řidič, mladší řidič, nabíječ a střelec, a major se zlověstně svraštělým obočím vydal poručíku Šlajsovi rozkaz, aby prověřil nabíječe, vojína Mengeleho, jak je obeznámen se situací vlastní a se situací nepřítele.

Nabíječe si vybral proto že předpokládal, že bude o této situaci informován nejméně.

Předpokládal, jak se ukázalo, správně.

Poručík Šlajs, který měl naneštěstí o situaci nepřítele ponětí také jen velmi neurčité, a o situaci vlastní věděl jen o to víc, že je určitě velmi bledá, zaujal alespoň předpisový postoj a oslovil bezbarvě vojína Mengeleho. Vojínův výraz svědčil o naprostém pohrdání vším, co se zde děje, a jeho postoj naproti tomu nesvědčil (alespoň z hlediska vojensko-pedagogické teorie) o tom, že tento voják má za sebou už třicet měsíců vojenské služby.

„Soudruhu vojíne, kde se nalézá nepřítel?“

Opovržení v Mengeleho tváři dosáhlo maxima koncentrace. Líně ukázal rukou do neurčita, někam směrem přibližně k Okrouhlickému kopci, a řekl:

„Nepřítel se nalézá -- tam.“

„Upřesněte situaci," vybídl ho poručík Šlajs.

„Nalézá se na Okrouhlickém vrchu.“

„Správně," prohlásil poručík. „A kde se nalézáme my?“

„My se nalézáme pod Okrouhlickým vrchem," řekl Mengele. Až dosud projevil nečekanou informovanost.

„V jaké síle se nalézáme?“

„Nalézáme se v síle asi jednoho tankovýho praporu.“

„Jak to asi?!" zaječel Malinkatý d'ábel. „Jak to asi, soudruhu vojíne! Vy nevíte, k jaké jednotce patříte?“

Mengele neotřesen prohlásil, že to ví.

„A jak to teda asi?“

„Pač neznám ještě ztráty z předešlého dne operací," pravil s nehybnou tváří Mengele.

Majora, který si už byl jist úspěchem, vojínova logika umlčela. Z otevřené hubičky vylétl jen jakýsi krátký zástěk, jakési pufff..., a na okamžik zavládlo ticho. Poručík Šlajs se snažil vypadat neutrálně. Teprve po chvíli ovládl major řeč natolik, že pravil:

„Pokračujte, soudruhu poručíku.“

Poručík Šlajs se tedy opět obrátil k Mengelemu. Mengele naň zíral vlídně. Byl to v podstatě dobrák a upřímně se snažil veliteli pomoci. Ale nevěděl opravdu nic. Poručík přemítal, jak zformulovat otázku, aby z ní byla jasná odpověď. Jenom se však přesvědčil, že něčeho takového není mocen, prostě proto, že o taktické situaci nemá představu o mnoho jasnější než jeho podřízený.

„Soudruhu vojíne," spustil zešířoka. „V jaké síle se nalézá nepřítel?“

Mengele se zakabonil.

„Nepřítel se nalézá v síle jednoho pěšího pluku.“

Šlajs zašilhal po Ďáblovi, ale ten mlčel. Buď to bylo správně, anebo to ani on nevěděl. Druhá možnost byla možnější.

Poručík se tedy přihotovil k další otázce, když vtom přišla nová pohroma, odkud ji nečekal.

„Opravte ho, soudruhu četaři," zazněl hlas kapitána Matky. Tomuto důstojníkovi se právě podařilo tajně nahlédnout do plánskonspektu, a proto se znovu pokusil o sebeuplatnění. Vzápětí ho však za to stihl trest. „Vy --" zarazil se a s hrůzou si uvědomil, že si na četařovo jméno, které jako velitel praporu má znát z paměti, nemůže vzpomenout, „vy -- s těma fouskama!“

Označený hejsek srazil paty.

„Četař Vejvoda," ohlásil, ale k dalšímu se neměl. Poručík Šlajs nasadil opět neutrální výraz.

„No," pobídl kapitán Matka četaře. Nabyl sebevědomí, neboť ho d'ábel tentokrát nepřerušil. „V jaké síle se nachází nepřítel?“

Elegantní četař zaváhal. „Nepřítel se nachází --" Pak si dodal odvahy a prohlásil s jistotou: „V síle dvou pěších pluků.“

Se žulově nehybnou tváří -- na to, aby působila opravdu dojmem žuly, byla poněkud ztučnělá -- obrátil se Matka na dalšího člena osádky.

„Soudruhu svobodníku?“

Otázaný, mladší řidič, svobodník Lakatoš, nejprve klapl podpatky a zvolal jasným a břeským hlasem:

„Slobodník Lakatoš!“

A odmlčel se.

„No!" pobídl ho Matka.

„Nepriatel sa nachádza," Lakatoš neztlumil intenzitu hlasu a řval, jako by předfíkával procesí, „nepriatel sa nachádza -- v síle --" dlouhá pomlčka.

„Tři," napověděl zlomyslně kapitán.

Lakatoš to přeložil:

„Troch --“

„Speciálních --“

„Špeciálnych --“

„Tankosamohybných --“

„Tánkosamohybných --“

„Chemických --“

Ale to už Lakatoš nepřeložil.

„No -- chemických --" opakoval kapitán.

Po vojínově tváři se rozlil omluvný úsměv. Potom řekl hlasem téměř lidské hlasitosti, jako by mu to nevadilo (opravdu mu to nevadilo):

„Súduh kapitán, ja to neviem.“

Následovala klasická vojenská velevěta:

„Jak je to možný?“

„Zabudol som to,“ odpovedal Lakatoš téměř radostně.

Taková láska k pravdě však nenašla pochopení u velitele.

„Zabudol!“ zařval a obrátil se ke zbytku osádky. „Kdo z vás ví, v jaké síle se nalézá nepřítel?“

Osádka stála a pohlížela na něj mírumilovně. Kapitána polilo horko. Uvědomil si, že ve snaze blýsknout se před Ďáblem velitelskou rozhodností zapomněl údaj, zahlédnutý kradmo v plánskonspektu. Mrkl na poručíka Šlajse, ten však hleděl neutrálně na svou osádku. Mrkl tedy po majorkovi. Tvář štábního důstojníka měla však jen obvyklý výraz permanentního vzteku a popuzené škodolibosti. Kapitán rychle přemýšlel, jakou šikovně volenou otázkou zakamuflovat fakt, že síle nepřítele není u jednotky pod jeho velením známa, a jak se zároveň vyhnout katastrofě, kdyby musel odhalit svoje vědomosti v tomto směru. V rozpacích se ohlédl po svém důstojnickém sboru, který se mu nenápadně choulil za zády. Všiml si, že ruka snaživého poručíka Hezkého sebou poškubává. Už už ho chtěl vyzvat, aby odpověděl, ale pak s námahou odtrhl zrak od té cukající se ruky. Nemůže přece před mužstvem zkoušet vlastní štáb.

Vtom ho spasil ustrašený rotný absolvent Slíva, který se přihlásil.

„Nepřítel se nalézá asi v síle dvou pěších praporů,“ odříkával plyně, „zesílených rotou tanků a dvěma bateriemi dělostřelectva. Nalézá se na čáře les Jablko,“ začal mávat rukou různými směry, „triangulační bod na obzoru -- kóta dvě stě patnáct -- les Bumbál --“

„Dost!“ přerušil ho Ďábel. „Pokračujte, soudruhu staršino!“

Staršina Barák sebou překvapeně trhl, ale ujal se slova:

„Les Bumbál,“ pravil odhodlaně, „les Bumbál --“ a bloudil očima po Okrouhlickém vrchu, „les zadní -- les -- les --“

„Tak dost,“ pravil Ďábel klidně. „Vy, soudruhu rotný,“ zabodl oči do Soudka. „Jaké palebné prostředky nepřítele byly zjištěny průzkumem?“

„Průzkumem byly zjištěny tyto palebné prostředky nepřítele.“ Soudek si pečlivě odkašlal a vzpomínal, co se dozvěděl předešlého večera na průzkumu. Přesně vzato, dozvěděl se několik intimních podrobností o poslední návštěvě domova, kterou vykonal desátník Střevlíček. Týkaly se desátníkovy dívky Marie Vendulákové, a protože, sedíce v granátové díře, svorně ignorovali úzkostlivý hlas rotného absolventa Slívy, seznamující je s výsledky průzkumu, měl nyní rotný o stavu palebných prostředků nepřítele představu naprosto nulovou a jenom uvažoval, kolik asi může říct, aby příliš nevybočil z obvyklé normy.

„Dvě pětéka,“ prohlásil po chvilce uvážlivě, „čtyři těžké kulomety a jeden tank, zakopaný --“ podíval se zkoumavě na Okrouhlický vrch, „vlevo od osamělého křoví dva prsty vpravo od orientačního bodu číslo dvě.“

„A kde, soudruhu četaři,“ Ďáblík zlomyslně přerušil Soudkovu volnou improvizaci a obrátil se na jeho řidiče Desidera Koblihu, „je orientační bod číslo dvě?“

Střelil se do černého. Řidiči pohrával kolem úst nedůvěřivý úsměv, a otočil se k Okrouhlickému vrchu. Tam se právě objevila malá postava, nesoucí přes rameno nějakou ceduli. Paže četaře Koblihy opsala neurčitou křivku. Hlas zazněl jako hlas volajícího na poušti:

„Tam...“

Malinký se nasral.

„Kde -- tam?!“

„Tam --“ pravil Kobliha téměř elegicky. „...Dva prsty vlevo... od osamělého křoví...“

„Od kterého osamělého křoví?“

Desider Kobliha držel ruku vztaženou, jako by žehnal tomu památnému bojišti i osamělému poutníkovy, jenž s cedulí přes rameno sestupoval úbočím. „Tam...,“ opakoval tajemně, „tam...“

„Tamtam!“ pískl majorek. „Človče, říkáte pořád tam! tam! Kde tam, chci slyšet. Proveďte přesné určení!“

Četař Kobliha ještě jednou opakoval „Tam...,“ a ruka mu klesla. Opět se rozhostilo ticho. Kobliha hleděl do dálky, někam za Okrouhlický vrch, a majorek předstíral, že předstírá klid. Rozkázal:

„Proveďte topografickou orientaci!“

Kurva, divná věc, pomyslel si Kobliha. Nikdy mi nenapadlo, kde je tady vlastně sever. Slunce vidět není -- Kobliha tedy opět máchl rukou oním elegickým gestem a pravil:

„Před námi -- sever.“ Udělal pauzu a podíval se, co tomu říká major. Nic. Snad tedy projevil znalost. „Za námi -- jih,“ řekl proto s jistotou. „Vpravo od nás -- západ, vlevo od nás -- východ.“

Zřejmě se přece jen spletl. Major si stoupl na špičky, bledé tvářičky zbrunátněly.

„Človče, co to žvaníte za nesmysly? Od které doby máte po pravé ruce západ, když za sebou máte jih? To jste četař? A to jste řidič tanku? Jak, prosím vás, chcete ten tank řídit po bojišti, když ani neznáte, kde je sever? Kudy, prosím vás, pojedete?“

Po dobrácké tváři četaře Koblihy se rozlil dobrácký úsměv.

„Tahle, soudruhu majore,“ pozdvihl opět ruku, ale tentokrát ne už elegicky; jeho gesto bylo energické a zcela určité. „Tahle, co je ten velký vejmol, ten vobjedu doprava, ponívač nalevo je rozbahněná kaluž, do té sem spadl na jaře. Pak pojedu k táhetomu smrčku, tam přeřadím na jedničku, ponívač pak musím trochu nalevo, abych se vyhnul tomu trychryři, co tam je vod poslední vostrý střelby, vocať, soudruhu majore, není vidět. Tam

bych to na dvojku nevytáh, Střevlíček tam posledně taky zůstal viset. Za tím trychtýřem děláme pokaždý první zastávku na pět vteřin, tam se ničí nepřátelský PTK, potom vyjedu na kopec mezi trianglema těma malinkejma keřema, a dál napravo k těm božím mukám, co sou za kopcem, přeřadím na trojku, sjedu na silnici a přes ní a jedu furt rovně. Jo, u silnice udělám zase zastávku, ponívač vod toho lesejka dycky pálí bezzákluzovej nepřátelskej kanón, a pak už pojedu rovně až na tu louku u Okrouhlice, tam zastavím a bude zhodnocení.“

Malinkatý ďábel chtěl původně něco namítnout -- ačkoliv z hlediska praxe tohoto tisíckrát probíjovaného bojiště se stěží dalo něco namítat --, ale zůstal té duševní námahy ušetřen; ke skupině totiž právě dorazil vojín s cedulí a pátravě se rozhlédl po shromáždění, hledaje nejvyšší šarži, jíž by se zahlásil. Jakmile si všiml nepatrného důstojníka, ihned se orientoval. Rázně předstoupil před majora, postavil ceduli na zem, přidržel si ji levou rukou a pravou zasalutoval. Oči všech přítomných spočinuly na ceduli, kde bylo červeně namalováno zlověstné heslo:

Tři tanky Sherman

„Soudruhu majore," zazpíval nepřítel. „Dovolte mi dotaz!“

„Prosím?" odsekl major.

„Soudruhu majore," pravil slavnostně a s úctou vojín. „Soudruh poručík Hořánek se dává ptát, jestli už útok začne? Jestli nemá otevřít nepřátelskou palbu?“

„Ještě ne!" zařval přísně kapitán Matka. „Ať ho to ani nenapadne! Ještě tu nejsme hotovi!“

„Provedu!" zvolal vojín.

„Copak nepřítel nezná rozkaz?" Major Borovička si neodpustil těžkou ironii, a také nemohl snést, aby slovo měl pouze podřízený kapitán. „Neví nepřítel, že červená raketa platí taky pro něho?“

„Provedu," opakoval znejistělý vojín. „Soudruhu majore, dovolte mi odejít!“

Bylo mu to dovoleno. Provedl na změkklé půdě ne zrovna úspěšně čelem vzad a vydal se na pochod k nepřátelským liniím. Jak se otočil, ukázalo se, že na zadní straně cedule je týmiž červenými písmeny namalováno:

Rota tanků Kromvel

„Za mnou!" rozkázal Malinkatý ďábel a vyrazil za další obětí.

Kdo si oddychl, byl poručík Šlajs, na něhož mezitím zapomněli.

* * *

Osádka tanku rotného Smiřického pozorovala blížící se hrozbu periskopy. U každého tanku v řadě se hlouček zastavoval a v zamazaném zorném poli periskopu se odehrávala stejná němohra: Malinkatý ďábel něco řval, tváře důstojníků se pozdvihly k věži, na věži se otevřel příklap a z něho více nebo méně seskočil velitel. Potom velitel v celé parádě, s kuklou na hlavě a s revolverem na zadku stál v lati před majorem, byl na cosi tázán a poté a cosi prcán. Rotný, který ve velitelské věžičce otáčel zvolna periskopem, se v duchu utěšoval: konečně, můj tank není v nejhorším stavu, a major prcá kdekoho. Tou masovostí ztrácí jeho prcání účinnost, přesně podle zákona o zmenšujícím se zisku. Začal si připadat skoro v bezpečí a zasníl se:

Vzpomněl si na dívky z Vyšší sociální, které mu u příležitosti odchodu do vojenské služby věnovaly láhev francouzského koňaku, protože je měl na politickou ekonomii. Všechny, zejména ty hezké, v politické ekonomii velmi dobře prospěly. Vzpomněl si na Lišku, s kterou za těch blahých civilních dnů poněkud překračoval přísné školní řády v lese za rozhlednou. Skoro se znovu octl v městečku, kde kvetly třešně, dívky bydlely v internátě a on nad nimi z pověření dosti pošetilý ředitelky vykonával dozor při tanečních zábavách v restauraci Barrandov. Potom se procesí přiblížilo a rotný procitl z denního snu. Malinký ďábel vpředu, s rukama za zády, jevil všechny známky nejvyššího stadia nasupenosti. Dva kroky za ním kráčel energicky kapitán Matka, jemuž se pod bradou třásl ztučnělý podbradek, a za ním jeho suita. Rotnému se roztlouklo srdce. Sbor důstojníků se rozestoupil kolem jeho vozidla a snaživý poručík Hezký, který se hbitě vyšplhal na předprseň, spadl pod tank, neboť se s ním kus předprsně utrl. V rohu zorného pole periskopu se objevila jeho ušatá hlava, kousek nad předprsní, zrudlá a zahanbená. Ale major dělal, že ho nevidí, a za hrobového ticha jezdil očkama po tanku. Rotný mu hleděl periskopem z bezpečí ocelové věže přímo do tváře. Mezi důstojníky a mužstvem není už, jako dříve, ház, protože jsou oba příslušníky stejné třídy, třídy dělnické, napadla ho věta z brožurky pro politické školení. Jako skoro všechno, co se říkalo v brožurkách, i tento poznatek předběhl materiální základnu doby. Pancířem slabounce pronikl hlas Malinkatého ďábla:

„Tak asi takhle," říkal, „má vypadat zakopaný tank. Přibližně asi takhle. U vozidla mohlo být pečlivěji provedeno zamaskování. To je první vozidlo, soudruhu kapitáne," obrátil se na Matku, „které má vyhovujícím způsobem vyhloubený okop. Kdo je velitel?“

Zlomyslně přitom přimhouřil očka, neboť věděl, že se trefil do černého, nebo spíš do jednoho z četných bílých míst v kapitánově povědomí o mužstvu svěřeném jeho velitelské pravomoci. Kapitán nafoukl tváře a vyrazil ze sebe hrdelní zvuk, jenž měl vyjádřit soustředěné vzpomínání. Několikrát jej opakoval. Snaživý poručík Hezký, který se mezitím už upravil z pádu pod tank, váhavě zvedl ruku. Matka zoufale zaluskal prsty a ještě jednou vydal svůj zvuk. Majorek se ušklíbl a chladně se otázel poručíka:

„Přejete si, soudruhu poručíku?“

Hezký vypjal husí prsa a pronesl s nosovým přízvukem:

„Soudruhu majore, dovolte mi oznámení!“

„Prosím!“

„Toto vozidlo jest druhým vozidlem první čtyř první roty Sedmého tankového praporu, evidenční číslo T 34/8697, a nalézá se v něm osádka ve složení:" Hezký klesl hlasem jako ve škole a začal systematicky vypočítávat: „Velitel -- rotný Smiřický. Střelec -- četař Žloudek. Řidič -- desátník Střevlíček. Nabíječ -- vojín Bamza.. Mladší řidič -- svobodník Hlad, nalézá se toho času v posádkovém lazaretu, pokoj číslo --“

„Zavolejte velitele," přerušil ho major. Hezký poslušně zakdálal:

„Rotný Smiřický -- ke mně!“

Rotný za pancířem vyvinul bleskurychlou činnost. Horlivostí se málem přerazil, ale podařilo se mu v předepsaných třech vteřinách podat předepsané zhlášení:

„Soudruhu poručíku, rotný Smiřický přišel na váš rozkaz!“

„Soudruhu rotný," pravil temně Ďábel. Rotný provedl předpisový čtvrtobrat vpravo.

„Soudruhu rotný," pokračoval Ďábel nejtemnějším a nejpochmurnějším hlasem, jakého byly s to dosáhnout jeho kratičké hlasivky. Znělo to, jako by nad rotným pronášel rozsudek smrti. „Udělují vám ústní pochvalu za řádně provedený okop. Váš poklop může být vzorem ostatním okop -- soudruhům.“

„Sloužím lidu!" vyštěkl duchapřítomně zkoprnělý rotný. První, co ho napadlo, když konečně uvěřil svým uším, bylo, že ústní pochvaly se zapisují do knihy záznamů o odměnách a trestech, a on že shání místo, takže kádrový posudek začíná být aktuální. Musí připomenout staršinovi, aby na to nezapomněl. Když se na majorovu výzvu stejně bleskově vrátil do tanku a bojově za sebou zaklapl příklop, zaslechl ještě Andělínův komentář:

„Kamarádi, to je prdel!“

A aby byl na obě strany hezký, potvrdil rotný výrok svého řidiče slovy:

„To je!“

* * *

Mlha se zvedla a žluté podzimní slunce ozářilo vršky dubového lesa na stráni proti Okrouhlickému vrchu. Tráva na svahu se leskla a šedivé hlavy bojových vozidel připomínaly poněkud stádo odpočívajících slonů. Vojsko končí, pomyslí si rotný, a najednou je docela dobré být na vojně a u tankového vojska. Všechno, co končí, je vždycky najednou dobré. Život, to si říkal už dávno, je skrz naskrz věcí minulostí.

A za pár týdnů bude konec s nicneděláním a bude se muset něčím žít. V životě se sám živil jenom necelé dva roky, na Sociální škole v šefíkově městěčku. Přesně vzato živil ho tam dcerušky okolních sedláků, které toužily po úspěšné maturitě (té dosáhly) a po brzkém manželství (toho nedosáhly -- alespoň ne s ním). Byl jediný svobodný kantor na té příjemné škole a nakonec by ho to neminulo. Ale nechtěl do toho spadnout takhle, a nechtěl se tam proto vrátit. A taky chtěl uniknout venkovu, malým městečkům, kde bylo všechno tak snadné a tak bezvýznamné. Chtěl do Prahy, k Lizetce. Ne že by si ji chtěl vzít, to ani nemohl, pouze ji hodlal svést.

Větrík načechral rezavé koruny kaštanů na Okrouhlickém vrchu, v dálce uviděl rotný malinkou postavičku kapitána Matky, soukajícího se do drobného obrněného autíčka. Okrouhlický vrch stál umytý rosou a krásný v záři ranního slunce, v tanku bylo intimní šero, nohy v púllitrech dodávaly nervové soustavě pocit jistoty. A taky se už blíží ten čas, kdysi najde dívku a ožení se. Ne Lizetku. Dívku z dobré rodiny, pěstěnou, čistou, v hedvábí a nylonu, patrně taky s pomalu rostoucím bříškem od požívání příliš mnoha dortů. Nějakou takovou, s jakými tancoval na soiree Amerického ústavu před Únorem. Příjemně voněly parfémny a importovaným prádlem a v hlavě, na rozdíl od Lizetky, mávaly vylízáno.

Jenomže v tom, co na ní chtěl, byla mu Lizetčina hlava spíš na překážku.

Na motoru někdo zadupal. Průzorem spatřil rotný důstojnické rajtky a jezdecké boty. Hned nato zaduněly rány na příklop. Navykklým pohybem sáhl za hlavu a otevřel jej. Proti nebi se začervenala hlava nadporučíka Bobbyho Kohna.

„Příklop nechte v otevřené, budu vám dávat situace," řekl nadporučík.

„Provedu," pravil rotný zdvořile.

Nadporučík Kohn, jenž bezpečnou nepřítomností nadřízených nabyl na důstojnosti, byl ve sdílné náladě. „Vy ste se vyznamenali," pravil studeně, napůl ironicky, napůl vážně. Šla o něm pověst velké krysy. Býval prý politickým v Martině a je dobře dávat si na něj pozor. Ale kariéru mu ničila nadprůměrná lenost a žena s nadprůměrným zájmem o kolegy důstojníky i o vojny základní služby.

„Vyznamenali ste se," opakoval. „Nedovedete si vážít, že si můžete na vojnu jen hrát. Počkejte, až bude válka. Pak si vzpomenete, jak vám bylo zatěžko vykopat okop.“

Rotný za pancířem se ušklíbl. Vždycky ho dojímal představa o vojnech pozdě litujících nedbalosti při výcviku, na niž teď ve válce, doplácí životem. V interpretaci důstojnictva podobala se válka jakési maturitě, kterou úspěšně a bez úhony na zdraví složí ti vojáci, kteří se v míru nevyhýbali ranním trenýrkovkám a po večerech pilně studovali mechanismus brzdovratného zařízení. Ve válce, podle této interpretace, přicházeli o

život toliko lemplové; ostatní si pilností osvojili schopnost, jak se spolehlivě vyhnout střelám, plynům a radioaktivnímu záření.

Rotnému podřízená, intelektuálně prostší osádka se však nespokojila sarkastickou úvahou.

„My sme měli okop v pořádku," ozval se z nitra tanku hlas četaře Žloutka.

„Protože soudruh major přimhouřil obě oči," pokračoval v tvrdých řečech Bobby Kohn. „Za takový okop bych vás na frontě na místě zastřelil.“

„Dřív by ses posral," zahuhlal desátník Andělín Střevlíček do vnitřního telefonu. Rotný s obavou vzhledl k důstojníkovi, ale Bobby stál netečně na věži, ruce v bok, a pichlavýma očima bloudil po krajině.

„Máte spojení?" zeptal se.

„Nefunguje," pravil rotný.

„Nefunguje! Řekněte rovnou, že to neumíte vyladit!“

„Skutečně nefunguje.“

„Nežvaňte!" okřikl ho důstojník. „Nekecejte! Myslíte si, že to máte za pár! Ale abysme vám to neprodloužili! Abyste se spojení neučil ještě jeden rok!“

Odmlčel se, na chvíli uspokojen dosavadní úrovní svého velitelského vystupování. Černé oči upřel na Okrouhlický vrch. Někdo tam právě zvedl ceduli s nápisem Bazooka do bojového postavení. Ranním tichem dolehl do údolí slabounký hlásek, prcající kohosi v nepřátelských liniích; „Já vám proženu šunký!" Za co, se nedozvěděli, protože mezi stromy zasyčela raketa a vylétla k rozednívajícímu se nebi, červená, nafialovělá a hezká.

„Řidič vpřed!" zařval rotný a přitiskl si laryngofony ke krku. Zabručel elektrický startér, Střevlíček několikrát přidal a ubral plyn, zaznělo to jako krvelačné zařvání nosorožce, chystajícího se rozdupat obtížného turistu. Potom řidič zařadil zpáteční rychlost a tank se pomalu zvedl zadkem z okopu.

Zadním průzorem spatřil rotný rozkročené rajtky. Vycouvali z okopu, a zatímco Střevlíček přerážoval, objel rotný periskopem stráň Okrouhlického vrchu. Vpravo se vyřítíl z křoví jiný tank a hasil si to rychle od kopce.

„Řidič vpřed, tempo!" stačil rotný zavolat do telefonu, ale bylo pozdě. Ostražitý Bobby bystře vystihl svou příležitost.

„Dělejte, člověče!" zaječel. „Podívejte se, kde ste! Máte jet v linii, nezdá se vám? Mám dojem, že s váma zatočím!“

Střevlíček vrazil do rozeřvaného motoru dvojku a vylétli v před jako vystřeleni z kanónu. Rotný zvedl hlavu do otevřeného příklopu, kde nad ním visela Kohnova zlověstná tvář, a zařval na omluvu:

„Oni měli mělký okopy, tak vyjeli předem!“

„Nechte si své rozumy a veďte řidiče!" zaječel Bobby. Vyliž mi prdel, pravil pouze v duchu, rotný, chytil se za madlo na stropě a levou rukou sevřel periskop. Čelním chráničem kukly se opřel o hranič periskopu. Střevlíček ujížděl jako zběsilý, znal cestu podrobně, jako všichni řidiči jednotky, která vrchu, zvedajícího holé temeno k chladnému slunci, už tolikrát dobyla. Strašlivý rámus motoru a vnitřního zařízení tankové věže vytvořil bezpečnou zvukovou clonu, a tak se rotný odvážil zapět do vnitřního telefonu: „Když do diskrétních cukrárný stěn k nám vloudil se den, čaj v kotlíku vřel," jako by naváděl řidiče. Nebylo v tom žádné riziko: motor řval, nábojové krabice, držáky, rozházené nářadí v tanku řinčely, jako by s sebou vezli náklad starého železa. Vyjeli z křovin na holou stráň. Vpravo i vlevo uviděl rotný ostatní tanky, některé příliš vpředu, jiné teprve mezi křovisky. V průzorech to vypadalo, jako by stály, jenom podle vlnění pásů se poznalo, že jedou. A to zas vypadalo jako v biografu. V rotném se probudily chlapské pudy a zalil ho příjemně důstojnický pocit bezpečného dobrodružství.

Ve fičení větru a směsi rámusů ječel Bobbyho řvoucí hlas: „Držte linii, sakra!", a rotnému zazněl v uších praskavý, zřetelný a neuctivý bas Andělína Střevlíčka: „Kamarádi, držte se! Já ho shodím!“

Blížili se k prvnímu příkopu. Rotný se ohlédl po nabíječi, který neměl radiokuklu a Střevlíčkovu varování proto nemohl slyšet. Ale ten nepotřeboval velitelských pokynů, aby v této vyzkoušené bojové situaci dostatečně dbal o vlastní bezpečnost; stál opřen o věnec věže a držel se madel oběma rukama. Rotný se odvrátil, napjal všechny svaly, zaťal zuby a přitiskl čelní chranič na periskop. „Bum!" pravil Střevlíček, celý vnitřek tanku se prudce naklonil dopředu, pak dozadu, pak zase s ohlušujícím bouchnutím, při němž všechno zařinčelo, spadl dopředu. Danny obrátil tvář vzhůru a spatřil přímo nad sebou zběsilý obličej Bobbyho Kohna. Manévr se nezdařil.

„Co je to za prase, ten řidič!" hulákal Bobby. „Mně se zdá, že se v neděli bude učit jezdit přes překážky! A vy se budete učit ho vst!“

„Já ho vedu!" zařval rotný.

„Starou belu!" vykřikl Kohn. Rozhlédl se kolem sebe a zahulákal: „Vydejte rozkaz k zničení palebních prostředků nepřítele u vztažného bodu dvě!“

Otevřeným příkopem příjemně a divoce táhlo. Rotný rychle zavzpomínal, co má být u vztažného bodu dvě, ale nevzpomněl si na to.

„Von nespád?" ozval se Střevlíček.

„Ne!“ zařval rotný a pak nazdařbůh odhulákal jedinou variantu rozkazu, jakou kdy používali: „Nárazový přímo pětka pět set z krátké zastávky pálit!“, což znamenalo, že osádka má zlikvidovat nepřátelský protitankový kanón. Osádka měla pohotově reagovat. Nereagovala.

„Řidič stát!“ vykřikl proto rotný do telefonu. Ale Střevlíček se nezastavil. Doháněl zpoždění.

„Bude to?“ hulákal nahoře Kohn.

„Andělíne, stůj, hergot!“ řekl rotný. V sluchátkách uslyšel klidný hlas:

„Naser mu.“

„Proč nepracuje střelec s kanónem?“ pokračoval Bobby. „Co je to za hovado?“

„Karle, hejbej s kanónem,“ zavelel prosebně rotný. Žloudek trochu zatočil náměrovou klikou. Bobbyho to na chvíli umlčelo.

Rotný se opět rozhlédl periskopem. Asi dvacet metrů vpravo uháněl tank ve stejné úrovni s nimi. Vlevo jely dva, trochu pozadu, těsně nalepené na sebe. Ideální terč, napadlo rotnému služebně. Vpředu se blížila čára horizontu. Na něm se právě zvedla malá postavička s cedulí Tři tanky Sherman a rychle po sobě s rozkoší vypálila tři rakety směrem k útočícím obrněncům.

„Odpovězte na střelbu,“ vzpomatoval se Bobby. „Mně se zdá, že nevidíte, že vás nepřátel ostřeluje! Krucihergot, já vám to spočítám!“

Rotný se pravou rukou pustil, šťouchl do vojína Bamzy a zagestikuloval, že má zabít dělo. Bamza sice něco poznamenal, pravděpodobně hovno, pak se ale sebral, opřel se o záklužový chránič a nacpal do kanónu cvičnou nábojnici. V tom okamžiku Andělín bez varování prudce zabrzdil, celá osádka se porouchala dopředu, zazněla mohutná suchá rána a věž naplnil čpavý kouř. Jak rotný sletěl na záda Žloudekovi, zaslechl ve sluchátkách:

„Kurva, Andělíne! Ty si kráva!“

„Cos hergot vystřelil?“ zeptal se rotný střelce a škrábal se zpátky na velitelskou sedačku.

„Já sem hovno vystřelil,“ pravil Žloudek. „Chyt sem se za vodměr a bouchlo to.“

To už se seshora uplatnil důstojník:

„Co to mělo bejt? To měla bejt střelba ze zastávky? To byste trefili pěkný hovno! Kdo k tomu vydal rozkaz?“

Rotný podlehl velitelskému impulsu setrást vinu ze sebe. „Já ne!“ zvolal. Pak se zastyděl, ale než mohl ten poklesek odčinit, dostalo se mu dalšího hlasitého verše Bobbyho důstojnického kázání:

„Vy ne? To máte v osádce takovou demokracii, že si každé střelí, kdy se mu zachce? A proč ten trouba řidič tak dlouho stojí? To byste na frontě byli už desetkrát bradou vzhůru!“

„Andělíne, vpřed! Jed!“ zaúpěl rotný do telefonu. Ohlédl se a uviděl, že celá stráž za ním je poseta tanky, některé se teprve plazily v křoví, jiné už do kopce. Jeden ležel zapadlý v příkopě, zadek mu bezmocně trčel ven, a z věže právě slézal velitel.

Zase prudké škubnutí, tank poskočil a celým jeho obsahem, živým i mrtvým, to hodilo dozadu. Přejeli hřebem Okrouhlického vrchu, před nimi se vynořila pozvolna klesající stráž s hájky a polními cestami a v dálce bílé domky Okrouhlické Lhoty. Vyřítili se naplno ze stráně. Vpravo i vlevo předjeli všechny útočící tanky. Jeli moc rychle.

„Andělíne, uber!“ zavolal rotný do telefonu. Jako ozvěna zahulákal Bobby: „Držet linii! A střelec ať pracuje s tím kanónem, nebo mu natrhu frak!“

„Karle, hejbej s tím trochu, ať má radost!“ řekl rotný.

„Ať se de vysrat!“ pravil Žloudek, ale začal otáčet klikami sem tam.

„Rozkazy!“ zaječel Bobby.

„Protipancéřový přímo!“ řval rotný nesmyslně. Po něm se rozeřval četař Žloudek. Zprava se ozvalo zahulákání vojína Bamzy, cosi o hovnu, ale intonací předepsané nabíječské odpovědi na střelcův rozkaz. Tank skřípal řinčel, praštěl, vrzal, hučel a řval, Bobby hulákal, ve sluchátkách praskalo, všechno se houpalo sem a tam, měli se co držet, rotný se radši přestal dívat periskopem, aby si nerozbil nos. Najednou se tank prudce převážil dopředu, v jeho útrokách zapraskalo, řítily se dolů, na něco prudce narazili, cosi spadlo zezadu z věže na podlahu, a pak zas najednou ujížděli klidně. Rotný se ohlédl. Ano, sjeli po náspu na okrouhlickou silnici a přes ni dál do terénu. Tím prorazili nepřátelskou linii a blížili se k shromáždění po útoku.

„Hergothiml, co je to za prase, ten řidič!“ sípal na věži ořesený Bobby. „Já ho nechám zavřít! A takhle vy vedete tank? Vždyť moh střelec zapíchnout kanón do příkopu! To neví, co je elevace? Na frontě byste --“

Vtom Střevlíček zase bez rozkazu zastavil.

„Co je?“ zeptal se neklidně rotný.

Andělínův hlas řekl:

„Zelená raketa, kamaráde. Bude se prcat.“

Průzorem uviděl rotný džíp a v něm vztyčenou majorovu postavičku. Řidič dával praporky signál: „Sraz podřízených velitelů.“

„Nikdo nevytlézá z tanku!“ vykřikl Bobby a seskočil. Rotný se vysoukal na věž a sedl si do otevřeného příkopu. Bobby obešel vozidlo a postavil se před řidičův příkop.

„Člověče, v kterým cirkuse ste se učil jezdit?“ obořil se na Střevlíčka.

„Nejde zařadit dvojka, souhu nadporučíku,“ ozval se klidně Andělín. „A spojka prokluzuje.“

„Co prokluzuje! Neumíte řídit!“

„Já řídit umím!“ Podle řidičova tónu rotný poznal, že Andělína se Bobbyho obvinění dotklo. „Ale tady prokluzuje spojka!“

„Nekecejte! Na materiál se nevymlouvejte! Dobřej řidič umí jezdit třeba s trakařem!“

„Jenže ne s takovymhle starým střepem!“

„Jak se to vyjadřujete? Tyhle stroje prodělaly několik sovětských ofenzív, soudruhu!“

„Taky je to na nich vidět!“

Bobby Kohn se vzpěnil. Otevřel ústa a svažtil černá obočí, ale než se mohl politicky vyjádřit, zasyčela od džípu nová raketa, vylétla jako zelený plivanec k zlátnoucímu nebi a zhasla nad březovým hájkem u rybníka. Kohn se ohlédl, zjistil, že se kolem džípu úprkem shromažďuje skupinka, a řekl proto jenom zlověstně: „Tohle si s váma vyřídím u velitele!“ a na čapích nohách, které měl trochu do ix, rychle odklusal k schlíplému hloučku, v němž vynikala mocná postava zpoceného kapitána Matky, brunátně zářící zmoženou tvář.

„Takovej židák zasranej,“ zaduněl v ztichlém tanku Střevlíčkův hlas. „Bude něco kecat! Hovno tomu rozumí, a bude se vytahovat!“

„A na tyhle kurvy v civilu makáme,“ pravil filozoficky Žloudek.

„Ať se de bodnout!“ řekl velitel.

„Prskal nám sem až dovnitř do věže!“ ozval se vojín Bamza. „Co furt chtěl?“

„Hejbat kanónem.“

„Ať si nasere do krku,“ pravil rozhořčeně střelec. „Dobejvali sme to aspoň stokrát, kurva, tak co furt hejbat kanónem!“

„Ale no je to vůl,“ pravil smířlivě rotný.

„Von je nasranej, že mu vobdělávaj paničku,“ řekl Bamza.

„Fakt? A kdo?“

„Jeden četař vod stošestky, kamaráde,“ řekl Střevlíček. „Starej Kohn ji tuhle večer vyhnal na ulici nahou.“

„Hergot!“ řekl Bamza. „Ale vona je pěkná.“

„Je. Ale je to kurva.“

„Kerá neni,“ pravil filozoficky Bamza.

„No, ta Kohnová je,“ řekl velitel. „Na tý je to vidět.“

Všichni pohlédli za vzdalujícím se důstojníkem.

„Kamaráde, na Silvestra mi stál jak voj, jak se na mě lepila. Ta má tělo, kamaráde,“ řekl toužebně desátník Střevlíček.

* * *

Závěr cvičení -- dobytí vrchu kužel -- byl žalostný a majorovi srdce plesalo. Z temene kopce, kde poručil zastavil svůj džíp, měl pěkný rozhled na mírně svažitou severovýchodní stráž Okrouhlického vrchu, na niž svítlo slunce. Od úpatí vrchu Kužel až po horizont byla poseta vozidly. Pod ním šplhaly do svahu porůznu první tanky -- měly jet v linii, ale nejely. Vedoucí vůz byl už jenom asi padesát metrů od Malinkatého d'ábla, tak blízko, že bylo vidět lesknoucí se sklíčka zaměřovače na věži a rudolící tvář řidiče v looku. Nechal příklop otevřený, aby měl lepší výhled, což neodpovídalo bojové situaci a bylo výslovně proti rozkazu. Dábel si to radostně zapamatoval. Pod kopcem stál tank se svlečeným pásem a blízko něho obrněné autíčko, uvízlé na hřbetě prudké terénní vlny. Vypadalo jako želva, kterou někdo položil břichem na úzkou laťku, takže nožičkami nedosáhne na zem a bezmocně jimi máchá. Z tohoto obrněnce měl kapitán Matka řídit cvičení. Nyní stál vedle oáčka a využíval své velitelské pravomoci ke kárání nešťastného řidiče, který se nedostatečnou silou vlastních svalů snažil opancéřovaný vozík vyprostit z nemilé situace. O tanky své jednotky se kapitán už nestaral; jely po zelené trávě, jasně viditelné ve slunci, do dálky se zmenšovaly, a ještě nejmíň tři stály bez pohnutí. Kolem těch se hemžily postavičky v kožených kuklách. Nad plání létaly sem a tam bílé rakety a prskaly raketové imitace šrapnelů. Nepřítel opatřený cedulemi chutě pátil a tanky mu odpovídaly. Tahle část cvičení fungovala dokonale. Dáblu pozornost zaujal tank, který sjížděl ze stráž k úpatí vrchu Kužel a z jehož výfuků se ozývaly rány jako z děla. Za věží na něm stál důstojník, a jak se tank nepravdělným zrychlováním a zpomalováním blížil, měl důstojník co dělat, aby s udržel. Tank dojel na okraj příkrého náspu nad cestou vedoucí kolem úpatí. Major přiložil k očím dalekohled. Ovšem, řidič má příklop otevřený. Ted' ubere plyn a -- ale místo toho řidič plyn přidal, vozidlo sebou prudce smýklo vpřed a dopadlo s plechovým žuchnutím na cestu. Důstojník z věže zmizel. Když tank kousek popojel, objevil se důstojník v zorném poli majorova dalekohledu a pokoušel se postavit na nohy. Nedařilo se mu to. Švihl sebou na zem, a podle výrazných pohybů úst major usoudil, že důstojník řve. Ale to už dorazily první tanky a zastavily před džípem. Seskákali z nich důstojníci a dali se do klusu k majorovi. Potom přijížděly ostatní vozy, jeden po druhém; trvalo to víc než deset minut, než došla celá útočná formace. Nakonec se přibíhaly ještě tři dýchavičné samohodky, s osádkami pohodlně rozloženými kolem pancéřových stěn jako ve vyhlídkovém voze. Kapitán Matka, bohatě oblitý potem, přibíhal pěšky. Za ním táhla parta značkařů s raketovými pistolemi za pasem, hlahlící družnou zábavou. Na nosítkách ze strakaté cely nesli

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.